

Előfizetési díj:
 Postán vagy Pécseltől házhoz küldve:
 egész évre 5 ft., félre 2 ft. 50 kr.
 negyed évre 1 ft. 25 kr.
 Egyes szám 10 kr.
 Megjelenik minden szombaton
 Egyes számok kaphatók Weidinger N.
 könyvkar. (Százhányi-tér).

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:
 Egy öt hasábos petít sor egyszeri
 megjelenésért 6 kr., 3-szori 5 kr.,
 10-szeri 4 kr. Átellenő. — Minden
 hirdetés után 30 kr. bélyegdíj át-
 lenő. A nyilatkozó petít sora 10 kr.
 A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői iroda:
 Ferencziek utcája 44. sz. I. emelet.
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városi épületben, Lill János úr a budai külvárosban,
 Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:
 Böhm C. F. ügynöki irodájában.
 Ferencziek templomának átellenében.

Az esküdszékéről.

Írta: Reichenhaller Béla.

II.

Ha azon vádakat halljuk hangoztatni, miket az esküdszék ellenesei hirdetnek, hogy a jury politikai, nemzetiségi és vallási szenvedélyek által könnyen elhagyja magát ragadtatni, ha azt állítják némelyek, a védőnek ékes szólása és álokoskodása, majd az államügyész tekintélye vagy valamely elfogott elnök részrehajlása könnyen tévútra vezethetik, hogy hamar elcsábíttatja magát bírói tisztének elfeledésére és átnyúl a kegyelemes és vagy törvényhozó hatalom körébe; hogy legtöbb tagjának a jogban járatlansága, a gyakorlottság hiánya oly veszélyeket idézhetnek föl, miket rendes bíróságok nem ismernek — akkor minden esetre a bizonyítás terhe bennünket fog nyomni, kik a jury mellett emelünk szót, akkor nekünk azt kell kimutatnunk, hogy a jury oly előnyöket nyújt az igazságszolgáltatás elérésére, melyek a hátrányokat és árnyoldalakat messze túlhaladják és teljesen paralizálják.

Ha azon okokat kutatjuk, melyek mintegy természetesen a jury felállítására vezettek — akkor egy pillantást kell vetnünk a bizonyítás történeti fejlődésére. A középkor az írás beliségét és az inquisitórius eljárást honosította meg a perbeli, különösen pedig a fenyítő eljárásban, s a bizonyítékok voltak a párvival, tűz- és vizpróba vagy pedig a kinpad. Ehez járult még azon körülmény, hogy a bírónak szabad volt gyanúok alapján is ítélni. Szembetűnő, hogy ily alapon az ártatlant is sokszor elítélték, ha nem volt elég lélekereje, bátorsága vagy kitartása, — míg a gyanu igen veszedelmes eszköznek bizonyult be az igazság földerítésére. Azért az igazságszolgáltatás reformátorai a dolgok további fejlődésében a törvényes bizonyítékok második elméletét honosították meg, a mennyiben meghatározták a fél és egész bizonyítékokat, azoknak különböző nemeit, hogy ezáltal egyrészt a bírónak bizonyos szabályokat nyújtsanak az igazság kiderítésére, másrészt pedig épen ennélfogva vádlottat megvédjék az egyéni felfogás önkénye ellen. De csakhamar kitért, hogy ezen törvényes bizonyítási elmélet is nemcsak

hiányos, hanem megbízhatlan, mert számtalan formai módon határozta meg azt, hogy mi legyen oly természetű, a mi meggyőződést képes a bírónak kelteni. Ugyanis, midőn valaki, valamely büntett elkövetésével vádolatik, akkor a bírónak legelőször is a gyanu költetik föl, a mi azonban csak előzetes és pillanatnyi, mert azonnal kötelessége leendő, azon logikai összefüggést keresni, mely a vádolt személy és az elkövetett bűntény között létezik, vagyis a bírónak nem szabad gyanúokból, hanem csak akkor marasztaló ítéletet hozni, midőn oly tényeket talál, melyek azon meggyőződést költik fel benne, hogy vádlott valóban elkövette azon bűntényt, melylyel terhelték. A bírónak tehát személyes meggyőződésének kell támasznia, ezen meggyőződést bizonyos tényeknek kell benne előidézni — de hogy mily tények tekintésnek ily természetűeknek, azt meghatározni, előre megállapítani nem lehet.

Látjuk tehát, hogy a törvényes bizonyítási elmélet egy circulus vitiosusban forog, melyből kilábolni nem képes, mert előre nem lehet meghatározni, hogy mily tények költethetnek valakiben meggyőződést, miután ezen állapotnak létesítése egy részről a felhozott tények minőségétől, más részről pedig saját személyiségüktől függ. Azt nem lehet tagadni, hogy vannak olyan tények, miket minden józan gondolkodású ember egyformán fog megbírálni, de ezek igen csekély számmal vannak, s azért a legtöbb esetben az alanyi, a személyes momentum lép előtérbe, vagyis a meggyőződés legtöbbször ugyanazon tények alapján különböző eredményeket fog létesíteni. De mi több, a gondolkodás folyama is gyakran oly természetű, hogy magunkban sem vagyunk képesek határozott meggyőződésre jutni, hanem az ellenok mérlegelésének az lesz néha eredménye, hogy átesapunk egy oldalra és így gondolkodásunk és ítéletünk eredménye tulajdonképpen nem meggyőződés, hanem pártállás fog lenni, amit azonban az ítélet nem tüntet föl. Látjuk tehát, hogy a meggyőződés szerzése gyakran mily bonyolódott processus, melynek befolyásait nem lehet törvényileg szabályozni. Ennek folytán az újított félrevezették a törvényes bizonyítási elméletét, mint az észszerű gondolkodást számtalan mértékkel meg-

szoritani akaró intézményt és azt mondták: ha a meggyőződést nem lehet valakire rá erőszakolni, ha továbbá a meggyőződés ugyanazon tények fölött különböző lehet, akkor arra kell törekednünk, hogy minél több egyén vegyen részt az igazság kiderítésének munkájában, s az lesz az igazság, vagy legalább minden emberi számítás szerint annak megközelítője, ami több, vagy sok ember lelkében ugyanazon meggyőződést keltette föl, mert akkor lesz valószínű, hogy ezen szerzett meggyőződés nem személyes, hanem tárgyi alapokon nyugszik. Minél több ember van egyforma véleményben, minél több egyén győzött le felmerülő kételyeket, annál fényesebben fog feltűnni előttünk az igazság és azért annál kevesebb súlyt kell fektetnünk a felmerült kételyekre. Tehát a bírák számát kell tetemesen szaporítani. Ez azonban nem elég, mert a meggyőződés felkeltésére majdnem elkérülhetetlen a közvetlenség és szóbeliség, mert itten lehet csak személyes benyomásokat szerezni, ekkor ítélnék oly bírák a bűnös és nem bűnös fölött, kik maguk hallgatták ki a terhelteket, a tanúkat, netán szakértőket és kik a közvetlenség friss és élettelen benyomása alatt szereznek személyes meggyőződést. Hogy azonban ezen közvetlenség és szóbeliség ne maradjon írott malaszt, szükséges, hogy minden bíróság, minden ügyre nézve, azt gyakorolhassa s így, ha a fellebbező bíróságokat megtartjuk, — elkerülhetlen, hogy ezek is a közvetlen tárgyalás alapján ítéljenek, mert különben a fönt megjelölt előnyök ezeknél mind kárba vesznek. Ezen körülményeket vették fontolóra az esküdszék barátai és mondták: ha a bírák számát tetemesen szaporítani kell, ha közvetlenség és szóbeliség egyedüli biztosítéka a jó büntető igazságszolgáltatásnak, akkor tekintettel azon körülményre, hogy a felsőbb bíróságoknál ezen szóbeliség már földrajzi és finansziális tekintetből sem vihető keresztül, — nincs más mód, mint a végleges eldöntést az első folyamodású bíróságra ruházni, s csak formai sértések esetében tartani meg a föllebbevitelt. De ezzel az első folyamodású bíróságokra oly roppant hatalmat és felelősséget ruháztunk, melylyel azok eddig még sohasem bírtak, s evégből a személyes szabadságot a zetáni jog-

sérelem ellen biztosítani, és oly garanciákat kell föllálatni, melyek a tulajdonát megakadályozni képesek legyenek. — Nincs tehát más mód mint ezen véglegesen döntő bíróságok tagjainak számát tetemesen szaporítani, úgy hogy a vádló és vádlott visszavetési jogának gyakorlása mellett még annyi bíró maradjon, kiknek száma a mostani kollegiális bíróságot számban jóval túlhaladja.

Mivel pedig ily eljárás mellett nem lehet annyi hivatalnok bíró alkalmasni, mennyi szükséges, az esküdszékeket kell föllálatni, melyek nélkül nem képzelhető a visszavetési jog gyakorlása, sem a közvetlenség és szóbeliség — mint a jó igazságszolgáltatásnak alapföltételei.

(Folytatása következik.)

A függetlenségi párt országos képviselőinek körében a válság véget ért és a pártkör együtt marad. A február 13-iki körgyűlésen Hegedüs László következő határozati javaslatot terjesztett elő: „Mondja ki az értekezlet, hogy szomban a február 4-én kelt nyilatkozatot aláírt képviselőtársaink által tett előterjesztésekkel, nevezetesen az általuk nyilvánított azon nézetet, hogy a párt programját a persónális unió alapján tartják megvalósítandónak — az értekezlet nem látja szükségét annak, hogy újabb program-szerű nyilatkozatot tegyen, miután a függetlenségi párt egy a közjogi, miként a belügyi kérdésekben nézeteinek több ízben világosan és határozottan adott kifejezést, tette ezt jelesül az 1881. okt. 12-én az országgyűléshez benyújtott választási javaslatának következő végzásaiban: „Felszólás ur! Előadtuk nyitlan, őszintén nézeteinket az ország állapotáról és a legközelebbi teendőkről; feltártuk felséged előtt a nemzet legbensőbb vágyait, valamint törekvéseinket a jövőre nézve.

Tudjuk, hogy ez aspirációkat, e hazafias törekvéseket némelyek akként igyekeztek feltüntetni, mintha végzéljünk minden tényleg fennálló közjogi állapotnak erőszakos felforgatására irányulnának. Engedje meg felséged, hogy ezen feltevések ellen a leghatározottabban tiltakozunk. Mi a történelmi Magyarország alapján állunk. Azon az alapon, melyet felséged dísz elődei is elismertek, esküvel megerősítették, törvény által szentesítettek. Ez alapon törekűnk hazánk állami függetlenségére, az 1867-iki törvény-cikk törvény általi eltörlésére; ez alapon óhajtunk nemzetünk anyagi és szellemi erejét, hazánk intézményeit a haladó kor igényeinek s a nemzet genituszának megfelelőleg fejleszteni, szilárdítani. Mindez pedig nem áll ellentétben sem felséged többi országai és tartományai, sem felséged uralkodói hazának érdekeivel. Ellenkezőleg megvagyunk győződve, hogy a két egymástól függetlenül

vált állam sokkal őszintébben fűződne egymáshoz egyekülve a közös fejedelem szeretetében.

A mi különösen az ugynevezett belügyi kérdésekben változatlanul követendő irányt illeti, arra nézve legújabbán is nyilatkozott a pártkör a január 19. és 21-én hozott s azóta is folytonosan érvényben álló határozataiban.

Egyszersmind határozta el az értekezlet, hogy egy öttagú bizottságot küld ki a véget, hogy a pártügyek vezetésére, a pártügyek kezelésére vonatkozó szabályok alkotása iránt mielőbb javaslatot terjeszzen elő. Ezen határozati javaslatot az egész gyűlés kivétel nélkül elfogadta Györy Elek egy módosításával, mely a párt febr. 19-ki határozatainak érvényesítését mondja ki.

A függetlenségi országgyűlési körben támadt és a párt programját semmiben sem érintő, néhány tag személyes versengéséből eredt, de bizonyosan behatóbb roz következmények nélkül maradandó egyenlenségből a kormánynak a rendelkezési korpa zacskóból kitartott bőrezen tollai nagy tökéletességgel, hogy a függetlenségi pártnak hitelei a szerintök buta választók tömege előtt megronták. — Hiu igyekezett és erőlködés maradt ez, mert éppen a függetlenségi párt választói nagyon is jól megtudják válogatni emberüket s éppen nem szorulnak a kormány ludaainak álnok oktatásaira. — A függetlenségi párt választói és megválasztottait éppen az jellemzi, hogy a kitűzött, elfogadott programhoz minden körülmények és csábítások közt hívek maradnak, de a programon kívül első kérdésekben nem ismernek pártzárkosságot előtti gyáva meghunyászkodást, hogy mindenike meggyőződésének híve marad, azt el nem tagadja úgy, mint ez a kormányparti mameluksergeben, a konzeskónél napirenden van. — Soha se elegyedjenek azért a mi dolgainkba, seperjenek a maguk ajtaja előtt, de belül is, van ott seperi való elég, oly sok, hogy nagy Herkules ereje kell hozzá.

A magyarországi szerbek jelentékeny része végre belátta, hogy a Miletics sugalmazta eddigi politikai irányt, mely az anyaországtól elszakadással vagy szerb államhoz csatlakozással áldozott, el kell hagynia, ha politikai faktorként számbavetési óhajt. — Az új szerb párt tevékenységének súlyát Horvátországba akarja átvinni, a hol a küszöbön lévő határvédelmi választások segítségével kilátása nagyobbak. — Egyelőre a horvát kormánypárthoz csatlakozik s ha ennek segítségével nemzeti törekvéseit el nem éri s ezek visszautasítatnának a katolikus horvát többség által, akkor a horvát érdekek mellőzésével egyenesen Magyarországhoz csatlakozik.

A közérdek, hazánk, megynék városunk szellemi és anyagi haladása vezetete mindenkoron tollunkat, mióta a lap szerkesztését kezünkbe vettük, magánérdekeinket a feláldozásig és azontúl is mellőztük s ez legnagyobb bűnünk azok szemében, kik dühöngve nézik, hogy a

TÁRZA.

Nem vagy magad...

Nem vagy magad, ha egyedül vagy,
 Folyvást veled vagyok,
 Mint a hogy a holdat kisérik
 Kis sápadt csillagok.
 Nem vagy magad, ha a kertben sétálsz,
 Ott vagyok én veled,
 S arezdra esti fuvalat képében
 Egy csókot lehelek.

Nem vagy magad, ha munkád mellett
 Fűrgén jár kis kezed,
 Képzelmem az, mely ott körüléd
 Halk zsongláként rezeg.
 Az óra méla ketyegése
 Hallgasd! az én szívem verése,
 Mely ismétli e szavakat:
 — Ne féj, remélj, nem vagy magad!

Nem vagy magad, ha álmodozva
 Úsz songorád mellett;
 S méla és fájón szárnyal a dal:
 Ott vagyok én veled,
 Nem hallod-e hangom viszhangját,
 Hogy sír ki, hogy kacag,
 Nem érzed fájalmát, ha a húr
 Ott — s itt benn, megszokad?

Nem vagy magad annál a sírnál,
 Ha egyedül kimégy,
 Suhanó léptűd láthatatlanul
 Egy árny kíséri még.

A sír virágin harmat csöpp ragyog
 Hidd! az én könnyem ez,
 Mely némán esdve ragyogja feléd:
 Remélj, hígy, és — szeress!

Kacziány Géza.

Posta fedezeten.*

(Epizód a bosnyák foglalásból.)

— Gyalog Huszártól. —

Csipős novemberi idő volt; a doboji kórház szegény beteget díderégre bujtak bele abba a kis szalmába, mit talán a gondviselés hagyott ott, hogy a nyomorultakat meg ne vegye az isten hidege. Vékony, rongyos köpenyegek csak annyi védelmet adtak nekik az idő vízrontagásai ellen, mit az a két végén nyitott, kukorica levéllel fedett göré, melynek egyik sarkán bedudolt a szél s végt hűzött a tulós kijárási, csúzt, köszvényét és egy sorog betegséget hagyva olyankor mindig emléklül magad után. Talán jobb is lett volna a szabad ég alatt feküdni, s a zúzi esőözében, mint még a kórházban szerezni újabb betegségeket azokhoz, mik a szegény katonákat ide juttatták. Hazafelé indultak szegények, átszenvedett keserves hadjárat után, mely alatt csak a kinban, és nyomorban volt részük. De az ég ellenük esküdt, s úgy látszott,

* Mutatvány, szerzőnek közelebbi megjelenő „Egy évig mondurban” című rajzgyűjteményéből.

hogy valamennyit tönkre akarja tenni. Megeredt az ólmos eső, mely az égboltot teljesen beborító felhőkből csak azért hull alá, hogy az emberek kétségbe ejtse. Csak egy kis verőfényt s az eső áldás lesz; harmatszertű fénye, gyöngyöcsillogása gyönyörködtet, melege enyhít, mint a langy fürdő a fáradt, törődött testet. De ez, tán már az égből is piszkosan hull le, s hivatala az, hogy sárrá váljék: hidegsége behatol a vékony öltözetet a nehéz gyaloglástól megfeszült lázas testig, végig siklik rajta mint egy hideg kigyó, nyomán a bőr felcserepedzik, aztán belefészkel a ruhába, hogy az négyeszte nehezebb legyen mint eddig.

A szegény baka először összerendez, a mint a hidegség testéhez hatol, végig borzong egész valója, aztán — káromkodik egyet, s cipelői tovább a víztől megdagadt, fémházassá lett bornyut. Az a finom gépezet, mit a teremtés remekének, embernek neveznek, mégis gondosan van a természet által megalkotva. Félévi szenvedéstől elcsigázott testtel négy-öt napig reggeltől éjjelig menni szakadatlanul, étlen-szomjan, szakadó eső által verve; rá négy-öt éjjel egészen az elundulásig álldogálni térdig érő sárban, piheésűl; le nem hunyni a szemét kilenczvenhat óráig, közben nem kapni más tápanyagot mint egy fél marok penészes kétszersültet, — s e mellett mégis birni és mozogni tudni, — ez a csodával volna határos, ha nem tudnók, mi volt azon elemi erő, mi fönttar-

totta őket ily szörnyű helyzetben? Tán a hit, a fegyelem, a büntetés, az istenbe vetett bizalom? Egy szóba foglalható össze az egész, s ez az egy szó ez: „haza a felé!” Az édes otthon csábító varázsa, a házi tűzhely kedves fénye, a rég nélkülözött szerelmes hitves forró kebele, melyen oly édes pihenése esik a fáradt, zúgó fejnek, a szerető édesanya csókja, az ártatlan kicsinyek gyűgyűgése!

Haj, hogy sokszor elhalványul ez az édes kép, elfekettül a világ teljesen a szegény nyomorultak szeméi előtt, és nem kell azontul semmi más nekik, mint a halál, a sír, melynek ölése édeesebb, mint a legerőselebb hitvesé, némasága ékeesebb szőlő, mint a legparányibb csipegő gyermek első csicseregései. Halált kér a szegény katona, a mint a tárdaság által összetörve beleroskad az ut sarába, azért könyörög bajtársainak, hogy löjék őt most egyszerűen agyon, s ne hagyják iszenként külön halni meg ezerszer egymás után.

A ki utközben ki nem dől, bele nem fagyott a sárba, vagy mozdulatlanul éhen nem vészett, az el tudott vánszorogni Doboji, hol arra a híre, hogy a Száva ki van áradva, s ide át kell maradni bizonytalan ideig, — megtörték a legerősebb lelkek is, és összeomlott az izgalomtól túlfeszült test, mint a szegény ember roskadó gunyhója, ha az egyetlen támaszkarót kitűk alóla.

Százával feküdtek ott a két végén

nyitott, szellős kukorica görében, zsibadt lélekkel betegben. Némelyikben élt még az élelennartási ösztön, de a legtöbb csak emberi alakkal bíró, élőgép volt, melyből a jobb rész kihalt.

Szegény Viktor is ott volt, most már másodszor dölve ki a lelket emésző szenvedések között. Oh mikor oly közel volt már, csak a kezét kellett volna kinyújtania, hogy keblére ölelhessen a rég nélkülözöttet s most ime újra száz mértőldnyire vették vissza tőlkül. Új élet mozgott feléje, már érezte a házi tűzhely édes melegét, összes ereje a végső határokig feszült, de az erő kevesebb volt, mint a mennyi a cél elérésére szükséges; cél előtt tehetetlenül roskadt össze, s epedő szeméi hiában csüggytek vágygally a távolban, — sehol egy biztató sugár.

Az idő végtelenül telt, az ő száma nem volt a napoknak sem neve sem száma. A mint aztán látta, hogy abban a nagy kukorica görében még néhány százan fekszenek, ép úgy, mint ő, s egyikök sem törődik semmivel, legkevésbé pedig az étellel — ő is fatalista lett. Az a gondolat fogta el, hogy neki itt el kel pusztulnia, többé már ő az édes otthonát meg nem látja.

(Folytatása a jövő számban)

